

Det, der bliver.

Herrens Ord bliver evindeligt.
(1. Pet. 1, 24.)

Betydningen af Jesu Bortgang til Faderen.

(Joh. 14, 3.)

Den er

1. At Faderen anerkender Sønens Værk som fuldkomment til Ende bragt.

2. At han, da Forsørgelsen var til Ende, nu kan sende Aanden, uden hvilken Frelsen i Jesus Kristus ikke kan komme den enkelte til Gode: „Gaar jeg ikke bort, kan jeg ikke sende eder Talsmanden.“

3. At i Kraft af hans tredobbelte Embede paa Jord er Jesus nu i samme Egenskaber vor Repræsentant i Himlen. Som Profet lærer han os Guds Villie til vor Salighed, idet han har givet og giver os Helligaanden. Naadens Midler og sine tro Tjenere — alt „til de helliges fuldkomne Beredelse.“ Som Ypperste præst, idet han i Himlen, overfor Guds Retfærdighed gør sin Retfærdighed gældende for os, sin Renhed og Hellighed, sin Straffidelse, sin Lovopfyldelse — altsammen for os eller i vort Sted. „Han træder frem for os“ — „gaar i Forbøn for os.“ Som Konge, idet han styrer og regerer sin Menighed paa Jord, beskærmer den mod alle dens Fjender og kommer til sidst for at tage alle sine hjem til sig.

4. Men da Slutscenen for Jesu Gerning skal være den at oprette det Paradis, som ved Syndfaldet tabtes, hvor Guds Børn skal nyde deres Faders Nærvarrelse i evig Ungdom, Sorgfrihed og Glæde — saa er Jesus gaaet bort for at berede Paradiset; dog skønnere end det første Paradis var, men som det første vilde være blevet, om Udviklingen var gaaet for sig uden Sydens Indblanding. De to Dele foregaar nu: Jesu Beredelse af Paradiset, Himmelhjemmet, for sine Venner paa Jorden — og Børnenes Beredelse for Paradiset.

Derfor er det ikke saaledes, at de hensovede kommer forud for os. Ingen nyder endnu den fulde Paradis-Hellighed, hvortil kræves Besiddelse af baade Aand, Sjæl og Legeme — og at hele Samlingen af alle er sket. Men de nyder Sabbatshvilen, en Hvile, der ikke afløses af Ugens Søgnedsstræv, som den gør her paa Jord. Det sidste Led i Udviklingen for Guds Israel er Indgangen i Kanaan, deres eget Land med deres egen Konge.

Da skal Jødernes Drøm om Messias og hans Ejendomsfolk blive sandt, anvendt paa Guds sande Israel og alle Folk.

Naar ogsaa den „Tidens Fylde“ er kommen, Beredelsen af Hjemmet — da kommer Jesus igen for, siger han, at „tage eder til mig, for at I ogsaa skal være, hvor jeg er“. — Englene er der nemlig forud. Og for at de skal se hans Hellighed, som Faderen har givet ham (Joh. 17, 24). En Hellighed, som han havde før Verden var, men som han nu nyder igen ogsaa i sin menneskelige Natur.

At nyde fuld, personlig, stadig Samliv med Gud, „hans Ansigt Beskuelse“, det er vor Udviklings Mening og Mulighed fra det første Paradis. Dette er det som nu naaes ved Jesu Kristi Gerning for os. — Dog er det ikke fuldt, som det første vilde have været; thi to Ting findes her, som ikke kunde været i det første: Jesus i sin forherligede Menneskenatur og hele Samlingen af frelste Mennesker er nu frelste Sydere. Jesu Ære maa saaledes blive større!

Naar dette Jesu Komme sker, er ikke saa let at fatte. Om det er til Tusindaarsriget, eller det er det sidste Oprind i Jesu andet Komme til Dom over levende og døde. Antager vi det

første, da gælder det ikke som ovenfor anført; thi der skal alle være med og det skal de ikke i Tusindaarsriget; thi medens Jesus regerer med sine, foregaar endnu hans Riges Udvikling paa Jorden, og det vist som ingen Sinde før. Se Aab. 20.

I Tusindaarsriget er det Sabbatshvilen, som de hellige nyder med deres Jesus — og det er ikke her paa Jorden, men i Aandevederen. Det er som en Forgaard til det nyoprettede Paradis og en Forsmag paa Tilværelsen i det rette Kanaan Land, paa den nye Jord med det nye Jerusalem som Hovedstad og Jesus som Konge. Vi forventer efter Guds Retfærdighed en ny Himmel og en ny Jord, i hvilken Retfærdighed bor, hvor al Forbandede er borttagen. Da skal den „Herlighed aabenbares paa os“ og det „Skabningens Suk“ opfyldes, som Paulus omtaler i Rom. 8, 18—22. A. R.

HVAD ER EN INDREMIS- SIONSMAND?

Af Højskoleforst. C. M. Julin, Faarevejle.

Jeg er vokset op paa en aandelig død Egn; men i mine sidste Barndomsaar blev der Foraar i Luften, og Livet begyndte at bryde frem. Der kom et Par hellige Familier til Egnen, der blev bygget et Missionshus en Mil fra mit Hjem, og en enkelt ung Mand blev grebet af Kristus, derved kom der Bevægelse i Sindene. Man tog Parti for og imod.

Snart blev der fortalt allehaande Historier om de mørke Missionsfolk, der ikke passede deres Ting, men løb til Møde til enhver Tid. Man trak paa Skuldrene, man rystede paa Hovedet, og nogle ungdommelige Fyre pegede nu og da Fingre og rakte Tunge efter dem, der gik til Helligforsamling — i det hele taget vilde man dem til Livs, der satte alt ind paa at leve og tale anderledes, end det var Sæd og Skik der paa Egnen.

Oftre har jeg i min Barndoms-tid hørt saa en og saa en anden vrænge: „Han er saa missionsk!“ Det at være „missionsk“ var efter saadannes Mening det samme som at se mørk og trist paa alt og alle, med andre Ord at være et Hængeløst.

Men det maatte de spottende lade dem, der var Genstand for Spotten; de lod sig ikke anfægte af Spottegloserne, og Gang efter Gang stod de undrende overfor det Fænomen, at de Hellige holdt sammen som ingen andre. Dette havde til Følge, at der blev dannet det Mundheld: „De Hellige er ikke til at komme til Livs, for de hænger sammen som Ærtehalv.“

Meget Vand er løbet i Stranden siden den Tid, og alt er underkastet Forandrings Love her i denne Verden. Den Gang var det kun en lille Flok, der samledes om Indre Missions Forkyndelse; det store Flertal skulde nok vogte sig for at have noget med Missionen at gøre, ja, endogsaa de fleste Præster saa skævt til det nyvakte Liv. Nu er det anderledes; de store Skarer samles mangfoldige Steder i vort Land, naar Indre Missions Præster eller Lægmand bærer Vidnesbyrdet frem, og mange Præster har fundet deres Plads midt iblandt Indre Missions Venner.

Men selv om det er, som ovenfor omtalt, saa er der alligevel en hel Del Uklarhed, ja rent ud sagt Uvidenhed om, hvad Indre Mission er, eller hvad en Indremissionsmand er.

Lad mig da prøve paa at tegne et Billede af en saadan, en rigtig Indremissionsmand.

For det første er det en Syndder, før fortabt, men nu frelst, altsaa et Menneske, der gennem Erkendelse af sig selv er naaet ind for Guds Ansigt med Bekendelse af sin Synd, og som ved Aandens Vejledning er ført hen ved Korssets Fod hos Jesus, hvor hele Syndbyrden er blevet lagt ned, og hvor Hjertet er blevet

fyldt med Fred og Glæde. „Han er blevet en ny Skabning; det gamle er forbigaet, se, alt er blevet nyt“. Nu er Sangens Tid kommet i hans Liv; og sandt er det: „Saligt er det Folk, der kender Frydesangen“. Med Selvoplevelsens Ret vidner jeg: Det er en af de største Løgne, som Løgnens Fader har sendt ud i Verden, at det at være „en Indremissionsmand“ er det samme som at være et Hængeløst.

Nej, en Indremissionsmand er først og fremmest en lykkelig Mand, lykkelig, fordi han har faaet lagt den frygtelige Byrde, Synden, ned ved Korssets Fod hos Jesus, lykkelig, fordi han har lært ham at kende, der vil og kan bære Byrden for sine, lykkelig, fordi han ved, „at han er af Gud Faders smaa og har i Himlen hjem“, og lykkelig, fordi han har faaet sin Plads midt iblandt Guds Folk paa Jord, ja, er blevet en af dem.

En Indremissionsmand er dernæst en Mand, der bygger sit Liv, sin Fremtid, sit Haab paa Apostlenes og Profeternes Grundvold, hvis Hovedhjærnen er Jesus Kristus; han har sin Rod og søger sin Næring i Sakramenterne, og han holder fast ved den evangelisk-lutherske Kirkes Lære; han er en Mand, der kender til Bod, Bøn og Bibel; han skyer Synd som Pest, men overlister Fjenden ham, sker der Nederlag i hans Liv, saa beklæder han sin Synd for at faa den tilgivet, han griber i Bønnens Streng, fordi han væmmes ved Synden og vil ud fra den, og han søger til sin Bibel for at hente Kraft gennem Guds Ord til at blive en Sejrvinder.

En Indremissionsmand er i Besiddelse af Missionssind. Han ved, det gælder ham, naar det lyder: „Ogsaa ved os skal der Vej for hans (Frelserens) Aasyn beredes“. Selv lykkelig vil han gerne hjælpe andre til den Lykke, der aldrig svinder bort, Lykken over at eje Syndernes Forladelse af uforskyldt Naade; derfor anlegger han sit Liv med det for Øje at være et Eksempel til Efterfølgelse, derfor vaager han over sin Færd, at han ikke skal støde an, derfor vogter han sin Tunge, at han ikke ved sin Tale skal blive til Forargelse, og derfor vidner han om sin Frelser, naar Aanden minder ham om, at nu er Herrens Time inde.

Endelig er en Indremissionsmand en Mand, hvem intet menneskeligt er fremmed; han elsker sit Lands Natur, han elsker sit Flag, og han elsker sit Folk; det er ham ikke ligegyldigt, hvorledes Levevilkårene er for det Folk, som han tilhører; han lader ikke Samfundet sejle sin egen Sø; men han søger at gøre sin Indflydelse gældende for at fremme Retfærdighed og gøre Livsvilkårene saa gode som muligt for alle.

Ja, saadan er han, saadan skal han i alt Fald være for at være en rigtig Indremissionsmand. Og synes min Læser ikke, at „han“ er saadan — ja, saa se selv at blive saadan for at blive et Eksempel til Efterfølgelse for ham.

Retfærdighed ophøjer et Folk.

Retfærdighed ophøjer et Folk; men Synden er Folkenes Skændsel. Ord. 14, 34.

Her paa mit Skrivebord ligger en Bog om „Den Nordiske Folkehøjskole“. Den er forfattet af Ludvig Schrøder og udgivet af „Udvalget for Folkeoplysningens Fremme“. Den har fremkaldt adskillige Tanker hos mig, som jeg mener at burde føre videre ud.

At de nordiske og ikke mindst det danske Folk staar i første Række blandt de oplyste Folk, lægges, er en uomstridelig Kendsgerning. Det bedste ved denne Kendsgerning er, at Oplysningen ikke blot er trængt igen- nem hos den studerende Klasse,

men den er naaet ud til det brede Lag, til Landboerne især. At dette fortrinvis skyldes Folkehøjskolen, kan ingen sandhedskærlig Mand nægte.

Det er ogsaa almindelig kendt, at Grundtvig er Folkehøjskolens Fader. Det var ham, som undfangede Ideen, og som gjorde sig til Talsmand for den i Tale, Skrift og Sang. Og skønt han til at begynde med fandt liden og som oftest slet ingen Forstaaelse, saa blev han dog ikke træt men vedblev at fremføre og forsvare Sagen, til den blev virkeliggjort i Livet.

Dog er det ikke Grundtvig alene, som bærer Prisen for Bevægelsen. Den er egentlig født af en hel Række af Mænd og Begivenheder baade i og udenfor Danmark. At følge hele Kæden udførligt vilde føre for vidt i en Artikel som denne. Men nogle Ting bør nævnes. Den er, naar alt er sagt, et Barn af Kristendommen, saaledes som denne har slaet Rod i det danske Folk. Den er en national kristelig Fremtoning. Dermed er ikke sagt, at den altid har været sig dette fuldt bevidst, eller at den altid og alle Steder har været sin kristelige Opgave tro. Det er jo altid svært at faa uforfalsket Kristendom gennemført i Folkelivets brogede Mangfoldighed. Synd og oKrtsyn staar i Vejen hos den enkelte, selv den bedste, langt mere da hos den brede Masse.

Højskole tanken er omfattende og storslaet; netop derfor er den saa vanskelig at faa helt gennemført. Hele Folket skal aandeliggøres, det vil sige, optage i sig alt, hvad der findes af Sandhed, Skønhed og Livsfulde. I Sandhed en storslaet Tanke! Men den er ret. Livet skulde være nationalt-kristeligt. Jeg kan heller ikke se noget forkert i dette i og for sig. Kun blev det galt, naar Nationalfølelsen traadte frem paa Kristendommens Bekostning, eller naar den, rent nationalt set, blev snærpert smaalig. At Bevægelsen til Tider har været mærket af saadanne Tendenser, kan ikke nægtes. Det kan heller ikke nægtes, at Højskolens kristelige Bevidsthed ofte har været altfor svag, Liniere har været altfor uadviskede baade i Lære og Liv, Teori og Praksis.

Skulde man nævne Bevægelser, som har ført til Højskolens Fremkomst, saa kommer vi til at gaa helt tilbage til den graa Oldtid. Vore hedenske Fædres Aandsliv afspejlede sig i deres Gudesagn og Folkeliv. Dette danner Naturgrundlaget. Saa kom Kristendommen til som den frelsende, rensende og selvforvarende Kraft. Selv i dens katolske Skikkelse frembragte den store Skikkelser. Over dem alle rager Absalon, men dernæst findes en hel Række af noble Mænd og Kvinder, som levede i Danmark baade før og efter i den katolske Tid. At Hedenskabet aldrig kunde frembære Højskolen, som vi kender den, siger sig selv. Men at Katolisismen heller ikke kunde er ogsaa selvsagt. Det var Reformationen forbeholdt at slaa til Lyd for de almene Menneskerettigheder. Ogsaa de smaa stilledes i Samfundet er Mennesker, og der er ingen Personers Anseelse hos Gud Kristus er for alle, og alle er for Kristus. Kristendommen med dens Lys og Liv er ikke for nogen Klasse men for alle Mennesker uden Hensyn til Alder, Køn eller Samfundstrin, de indtager. Men endnu maatte der en hel Række af Bevægelser til, før Højskolen, som vi kender den, kunde fremstaa. Selve Reformationsbevægelsen laa den vel nærmest. Hør hvad Luther skriver til tyske Borgmestre: „Men selv om der ingen Sjæl var, og vi havde ikke den mindste Trang for Skoler og Sprog, for Skriftens og for Guds Skyld, denne ene Grund vilde være tilstrækkelig til Oprettelsen af de allerbedste Skoler paa ethvert Sted, baade for Drengene og Piger, nem-

lig, at Verden trænger til dannede Mænd, ogsaa Kvinder, for at vedligeholde dens udvortes timelige Velfærd, saa at Mændene kan være i Stand til at styre Land og Folk retteligt, og saa Kvinderne kan have ret Opsyn med Hus, Børn og Tyende.“ Dog viser det følgende, at han kun her tænkte paa Børneskoler. Dernæst vilde han have gode lærde Skoler. Alle Skolerne skulde være bygget og drevet efter den hellige Skriffs Aand, hvormed han ellers har meget at sige. Her har vi alt- saa det nationalt kristelige Liv som Opdragelsens Maal. Men, at der for at naa dette Maal kunde gøres noget særligt, opprettes særlige Skoler, for Folkets brede Lag udover Børnealderen, det var det, der var forbeholdt Grundtvig og Højskolens Mænd at udtænke og gennemføre, først i Danmark, dernæst i det øvrige Norden, og siden saa langt, som Bevægelsen endnu kan naa. Her i Amerika kender vi den jo ogsaa, omend kun nærmest hos Danske endnu.

At den efter Reformationstiden fremstaaende Ortodoksisme og Vordnedskabets Tid ikke kunde falde paa saadanne Skoletanker, er klart. Pietismen gav os Konfirmationen, hvilket vi ikke noksom kan takke den for. Og naar den satte al Magt ind paa at føre sand Kristendom i Livet, saa havde den for saa vidt det rette Maal i Sigte. Men nægtes kan det heller ikke, at den Askese, som i Middelalderen gav sig Udslag i Munkelivet, mere eller mindre i nyere Tid klæber ved udprægede pietistiske Retninger, ikke blot i Danmark men i alle Lande. Afholdenhed er en kristelig Dyd og maa øves, hvor sand Kristendom findes. Men Afholdenhedens Værdigbillede er Fariseis- men, som afsier Myggen men sluger Kamelen. Der er Faldgruber alle Vegne, som for Personer saa for Retninger og Livsbevægelser, og før eller siden gaar mange i dem, selv om ikke hele Bevægelsen tilslut glider ud, hvad ofte er hændt.

Rationalismen kom som en naturlig Modvægt mod det sygelige i Pietismen. Og selv om den var flad, saa var der dog noget i den, som maatte med, men som var bleven overset. Et kraftigt Kristenliv kan kun leves paa Baggrund af almindelig Folkeoplysning og nogenlunde frie borgerlige Forhold. Kristendom er Frigørelse fra Sydens Magt, og som saadan, den rette Frihed. Men Friheden maa have Plads til røre sig paa, og den maa have en Arbejdsmarkt med Opgaver, Forpligtelser og Ansvar. — Det var dog i Rationalismens Tid, at Folkene i Europa begyndte at vinde deres politiske Frihed saa vel som Tale- og Skrivefrihed.

Men af Slags Frihed, som ikke kontrolleres af Kristi Aand, bliver kun Tøjlesløshed. Enhver søger hensynsløst sit eget, Lidenskaberne har frit Spil, alle vil herske og ingen tjene. Et saadant Forhold vilde selvfølgelig have fremstaaet, om ikke en kristelig Vækkelse var kommen til som en rensende og lutrende Kraft. Den kom, og en af dens første og ivrigste Talsmænd, Grundtvig, blev Folkehøjskolens Fader. Men Folkehøjskolen er saaledes ikke blot een Mands Barn, den er ogsaa sin Tids Barn, et Produkt af det danske Aandsliv i Frihedstiden, en Blomst af religiøs og politisk Frihed.

Og skal vi nævne Personer, som har bidraget sit til, at den kunde fremstaa, saa kommer vi til at gaa langt tilbage i Tiden: Ansgar indførte Kristendommen, Absalon gav Danmark politisk Magt og Enhed og gav Stødet til Kærlighed til dansk Historie, som fandt sit praktiske Udslag i Sakses Danmarkshistorie. Siden kom Hans Tavsens og Peter Plades, Peter Syv med sine Ordsprog, Holberg

med sit Dansk. Saa kom Digterne, hvoriblandt Holberg ogsaa er den første, siden Evald, Øhlenschläger, Ingemann og en hel Sværm. Henrik Steffens med sin Begejstring, tildels hentet i Tyskland, maa ikke overses. Det var hans Ild, som antændte baade Øhlenschläger og Grundtvig fra først af, disse Talsmænd for nordisk Aandsliv.

Af dem, som førte Højskole tanken ud i Livet, staar Kristen Kold i første Række, men ved Siden af ham en lang Række af varmhjertede og dygtige Kvinder, som sætter Livet ind paa at virkeliggøre deres lyse Idealer.

Hvis man med et Ord skulde betegne Højskolens væsentlige Kraft som en Løftestang for dansk Folkeliv, saa ved jeg nok at dens ypperste Talsmænd vilde sige saadan noget som: Aandsliv, Aandeliggørelse eller Beandelse. Andre vilde maske sige Oplysning. Jeg vilde holde mig til ovenanførte Skriftsted, og kalde den Retfærdighed. Dette lyder vist for prosaisk for Højskolefolkens poetiske Ører. Men jeg tror, de vilde gøre vel i at overveje det.

Enhver Bevægelse maa for at kunne udrette noget have en sædelig Baggrund. Men nu gives der ingen mere betryggende Baggrund for sædeligt Liv end Retfærdighed. Uden Retfærdighed kan intet bestaa. Guds Rige er bygget paa Retfærdighed. Fordi Menneskeheden var bleven blottet for Retfærdighed, saa maatte Gud tilvejebringe den manglende Livsbetingelse. Dette gjorde han, da han sendte sin Søn. Nu er Kristus vor Retfærdighed. Uden for ham findes i Virkeligheden ikke Retfærdighed noget Sted paa Jorden.

Kristus er den af Gud fritgivne og i Troen alene frit til- egnede Retfærdighed, som frelser Synderne. Det er det første. Men Kristus er ogsaa Kraften i det sædelige Menneskeliv saavel som Folkeliv, ja i hele den sædelige Verdensorden.

Kristendom uden sædelig Retfærdighed bliver Hykleri; et Folkeliv uden samme Retfærdighed bliver Dekadence, Forraad- nelse; et Verdensløb, som mangler den, bliver Opløsning og Undergang.

Hvortid Højskolen skal kunne ikke blot vedblive med, men i fuldere Maal, at løfte sin store Opgave, det beror efter min Opfattelse paa dens Evne til at grundmure, styrke og vejlede et Folk i et kristeligt, retfærdigt, sædeligt Liv, under Guds Aands Vejledning og drevet af hans Kraft.

Højskolen gjorde vel i at indføre levende historisk Fortælling for død mekanisk Op- ramssning. Men den gjorde galt i at kaste Lærebogen ud. Den kan bruges til meget mere end Opramssning. Den er endelig ogsaa historisk, thi den er den historiske Menigheds Tilgængelse af Frelsens Sandheder, Gudsrigets Grundlov. At denne Udelukkelse har ført til følelige Mangler, var let at paavise. Man kastede Barnet ud med Bade- vandet. Nu mener jeg ikke netop, at Balslevs Lærebog skulde gennemgaaes paa Højskolerne, skønt dette slet ikke vilde være ude af Vejen, men jeg mener, at Troslære burde have en afgjort Plads i Skolens Kursus. Om man bruger systematisk udarbejdede Haandbøger, eller man kun bruger Bibelen, gør ikke saa stor Forskel. Bibelen bør tages med. Men tager man ikke en eller anden Lærebog med, saa bør i det mindste Læreren have ordentlig Rede i sin Kristendoms- kundskab og hjælpe sine Elever til at faa det samme.

Men hvad saa med den folkelige og menneskelige Side af Sagen? Ja, ærlig talt saa er jeg bange for, at medens den danske Højskole meget tidligt slog et altfor stort Sving ud til den Side — Grundvigionismens Svaghed —, saa løber vi for meget ud enten i Pietismens Følgeri el-